

Elim deb, yurtim deb yonib yashash kerak!

Turkiston

1925-yildan chiqqan boshlagan

«Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashining nashri

www.turkiston.uz

2014-yil 1-mart, shanba № 17 (15759)

Navqiron avlod so'zi

ЮРТ ИШОНЧИ ДЕБ ЙЎЛГА ЧИҚҚАНМАН!

Юртимизда меҳнат қилган одам, албатта, қадр топади. Фикримни ён-атрофимдаги ўзим кўриб, биллиб юрган инсонлар ва тенгдошларим мисолида ҳам исботлашим мумкин. Чунки улар меҳнати, ҳаракати ва ташаббускорлиги эвазига кўнлаб ютуқларга эришяпти, давлатимиз томонидан эътироф этиляпти.

Болалигимда ота-онам «Ўқиб излан, қизим! Ўқисанг асло кам бўлмайсан», дея бот-бот такрорларди. Агар мактабдан «беш» олиб келсам, пешонамдан ўпиб, сингилларимнинг олдида мени роса мактарди. Ўшанда ҳали боламан-да, табиийки, ширин сўз, рағбатларга учганман. Ҳар куни мақтов эшитиш учун, «бахонг бор-ку», деса ҳам, ўқитувчимни ҳоли-жонига қўймай, доскага чиқиб, кундалигимни «беш»га тўлдириб келардим. Менда илмга бўлган иштиёқ ўша кезларда уйғонган бўлса, ажаб эмас.

Мен истиқлолимиз тенгдошиман. Шукрки, юртимиз тинч-осойишта, ҳаётимиз фаровон. Мустақиллик инъом этган бахтдан бошқалар қатори мен ҳам баҳра оляпман. Кўқондаги 1-академик лицейда ўқиётганимда рус тили ва адабиётидан вилоят олимпиадасида юқори натижа кўрсатиб, XII халқаро олимпиадада қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдим. Шунингдек, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати ўтказган «Қизлар давраси», «Болаларга беринг дунёни!», «Камолот» маликаси танловларида ғолиб бўлганман. 2009 йилда таълим йўналиши бўйича Зулфия номидаги Давлат мукофоти соҳибаси бўлдим. Бу мукофот менга Ўзбекистон Миллий университетининг хорижий филология факультетига имтиёзли равишда ўқишга кириш имконини берди. Энди айтинг-чи, ёшларга бунчалик эътибор ва ғамжўрлик кўрсатувчи юрт яна қаерда бор? Бирор давлатда ёш қизлар учун давлат мукофоти таъсис этилганини эшитганмисиз?

Хаёлан ўзимизга шу саволларни берсак, юртимизда ҳаёт нақадар гўзал эканини тушуниб етамиз. Ватан қадрини англайсан, киши. Ва шу Ватан учун хизмат қилишни ўзинг учун фахр, деб биласан.

Ҳозир рус, ингиз, немис тилларини биламан. «Камолот» ЕИХ фаолиман. Илмий изланишлар ҳам олиб бориб, турли илмий-амалий конференцияларда иштирок этапман.

Биз, ёшларнинг ҳар бир интилишимиз давлатимиз диққат марказида. Бу ҳақиқат ҳаётимда юз берган яна бир унутилмас воқеа орқали ўз тасдиғини топди. Яқинда мен хорижий тиллар таълим йўналиши бўйича Президент стипендияси соҳибаси бўлдим. Муваффақиятимда, албатта, меҳрибон ота-онам ва устозларимнинг ҳиссаси катта. Шунинг учун доим ўз устимда ишлаб, изланиб, уларнинг ишончини оқлашга ҳаракат қиламан.

Инсон мақсади сари олға интилса, тинимсиз меҳнат қилиб, шукроналик туйғуси билан яшаса, у, албатта, барча орзу-ниятларига эришади. Асосийси, маррани баланд олсак, бас.

**Дилнозахон КАТТАХОНОВА,
Зулфия номидаги Давлат мукофоти ва
Президент стипендияси соҳибаси**

Истиқлол фарзандлари

Ulug' ajdodlar yo'li

КОМИЛ ИНСОН БЎЛГАЙСИЗ!

Борлиқдаги мўъжизаларга ҳар доим ҳам аҳамият беравермаймиз. Ҳолбуки, озгина эътибор қилсак, ҳаётнинг ҳайратли манзараларига гувоҳ бўламиз. Жумладан, дунёни дунё этиб турган ҳаракатни олайлик. Қанчалар мўъжизакор ҳодиса. Ҳамма нарса ҳаракат билан гўзал ва мафтункор.

Агар ҳаракат бўлмаганида жажжи бойчечак ўсиб чиқмаган бўларди. Тошлар орасидан кўзларни минг ҳайратга солиб, гиёҳлар бўй чўзиб,

офтоб сари интилмаган, оламни хуш ифорларга чулғамаган, полапонлар қанот чиқариб, юсакларда парвоз қилувчи сор бургутларга айлан-

маган бўларди.

Табиатнинг азалий ва абадий қонуниятига ҳамма бўйсунди. Инсонлардаги интилиш туйғуси ҳам борлиқнинг муштараклик қонунини асосида шаклланади, камолга етади. Ана шу туйғу одамни юсакларга бошлаши мумкин. Маърифатли бобокалонларимиз ўз асарларида илгари сурган комил инсон гоёсининг асл моҳиятида ҳам ўша ҳаракат, интилиш мужассам. Бу гоё инсонни ҳаммаша

олдинга ундайди, ҳаракатлантиради.

Бугун юртимизда ёш авлодни ҳар томонлама баркамол шахслар этиб тарбиялаш, уларни юсак марраларга чоғлаш, ўз олдида улкан мақсадларни кўйиб, шунга муносиб интилишларини қўллаб-қувватлаш замирида ҳам ана шу буюк қонуниятнинг, боболаримиз тараннум этган эзгу гоёларнинг тажассумини кўрамиз.

(Давоми 4-саҳифада)

Hududlardan mujdalar

ҚОРАҚАЛПОБИСТОН
РЕСПУБЛИКАСИ

Тўрткўл туманидаги 19-мактабда «Кувноқлар ва зукколар» кўриктанловининг худудий босқичи бўлиб ўтди.

Унда тумандаги 23-мактабнинг «Табассум» жамоаси, 19-мактабнинг «Кўчирмачилар», 44-мактабнинг «Шоввозлар» жамоаси берилган шартлар бўйича ўзаро беллашди. Қизиқарли беллашув натижасига кўра, «Кўчирмачилар» жамоаси биринчи ўринни эгаллади.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ

Ҳаракатнинг Тошкент шаҳар кенгаши қошида «Сардорлар мактаби» ўз фаолиятини бошлади.

Тошкент ирригация ва мелиорация институтида ушбу мактабга қабул қилиш синови бўлиб ўтди. Унда жамоатчи, иқтидорли, қобилиятли, маданиятли, фаол ва намунали хулққа эга бўлган уч юз нафарга яқин мактаб, академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчилари тест, иншо, суҳбат асосида танлаб олинди. Уларнинг тўқсон нафари «Сардорлар мактаби»нинг уч ойлик махсус ўқув курси тингловчиси бўлишди.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИ

Шеробод туманида «Аждодлар мероси» кўриктанловининг саралаш босқичи бўлиб ўтди.

Ҳаракатнинг Шеробод тумани кенгаши ўтказган ушбу танловда 6-мактабнинг «Амир Темури» жамоаси, 8-мактабнинг «Термизийлар» жамоаси, 11-мактабнинг «Турон» жамоаси, 27-мактабнинг «Термизийлар» жамоаси, 33-мактабнинг «Соҳибқирон» жамоаси, 55-мактабнинг «Тўмарис» жамоаси, 67-мактабнинг «Баркамол авлод», 6-ихтисослаштирилган мактаб-интернатнинг «Амир Темури» жамоаси ғолиб бўлиб, туман босқичига йўл олди.

ХОРАЗМ ВИЛОЯТИ

Шовот туманидаги мактабларда «Ёшлар орасида наркотик моддаларнинг тарқалишига қарши кураш» ойлиги доирасида тарғибот тадбирлари ва давра суҳбатлари, учрашувлар ўтказилди.

Ҳаракатнинг Шовот тумани кенгаши қошидаги «Ёшлар ижтимоий хизматлари» маркази уюштирилган бундай тадбирлар тумандаги 2- ва 45-мактабда ҳам бўлиб ўтди. Унда ўқувчи-ёшларга гиёҳвандликнинг салбий оқибатлари ҳақида сўзлаб берилди. Тадбир сўнггида гиёҳвандликка чалинганларнинг аянчли қисмати тасвирланган видеоролик намойиш этилди.

ДЕПУТАТ ВА ЁШЛАР МУЛОҚОТИ

Президентимизнинг 2014 йил 6 февралдаги «Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори мамлакатимизда ёшларга оид давлат сиёсатининг янги босқичини бошлаб берди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида бўлиб ўтган «Ўзбекистонда ёшларга оид қонунчилик ва соғлом бола йили» мавзусидаги давра суҳбати мазкур қарор ижросини таъминлаш ва ёшларга оид қонунчиликнинг ҳолати ва истиқболда белгилашни лозим бўлган ишларни муҳокама қилишга бағишланди.

Қуйи палатанинг Демократик институтлар, нодавлат ташкилотлар ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари қўмитаси ва «Камолот» ЁИХ Марказий Кенгаши ҳамкорлигида ташкил этилган ушбу тадбирда илғор ва фаол ёшлар иштирок этиб, «Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида»ги қонуннинг янги тахрирдаги лойиҳасини ишлаб чиқишнинг аҳамияти, қонунни янада такомиллаштириш бўйича тегишли таклиф-мулоҳазаларини билдиришди.

Дастлаб давра суҳбатини очиб берган қўмита раиси Акмал Саидов мамлакатимизда ёш авлодни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларга барча шароитларни яратиб бериш масаласи давлатимиз раҳбарининг доимий эътиборида эканлиги, юртимизда бу муҳим масала давлат сиёсати даражасида ўз ечимини топаётганлиги, бу борада зарур

ҳуқуқий асослар яратилганлигини таъкидлаб ўтди.

Давра суҳбатида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва қўмита фаолиятининг асосий йўналишлари, ёшлар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларининг ҳуқуқий асослари: вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси масалалари, эрта никоҳ: муаммо ва ечимлар, тадбиркорликни ривожлантиришда фуқаролик жамияти институтларининг роли, «оммавий маданият»га қарши кураш, вояга етмаганлар ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлашда маҳаллаларнинг иштироки ҳамда Ўзбекистонда бола ҳуқуқлари ҳимоясида васийлик ва ҳомийликнинг ўрни юзасидан қўмита аъзолари фикр билдиришди.

— Президентимизнинг 2014 йил 6 февралдаги «Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори эълон қилингандан сўнг, қўмитамизнинг иккита кенгайтирилган йиғилиши бўлиб ўтди, — дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты Арслон Эшмуродов. — Унда 1991 йил 20 ноябрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида»ги

қонуннинг янги тахририни ишлаб чиқиш масаласи муҳокама қилинди. Ва қўмита таркибда мазкур қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш учун ишчи гуруҳ тузилди. Биз мана шундай ёшлар билан учрашувларни кўпроқ юртимиздаги узоқ қишлоқ ва туман марказларида ўтказиш ва «Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарор ижросини таъминлаш, «Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида»ги қонуннинг мазмун-моҳиятига доир тарғибот ишларини олиб борган ҳолда улардан ҳам таклифлар олишни мақсад қилганмиз.

Тадбир давомида «Камолот» ЁИХ фаоллари, Зулфия номидаги Давлат мукофоти соҳиблари, «Ниҳол» мукофоти совриндорлари ва ёш спортчилар ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

— Бугунги учрашувда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари биз, ёшларга «Соғлом бола йили» Давлат дастури ҳақида маълумот беришди, — дейди Тошкент педиатрия тиббиёт институти талабаси Диёрахон Тўраева. — Мен ҳам ушбу дастур ижросига ўз ҳиссамни қўшиш учун «Камолот» ЁИХ Марказий Кенгаши билан биргаликда «Эрта турмушга чиқиш ва унинг инсон саломатлигига салбий таъсири» мавзусидаги лойиҳамни амалга оширишни бошладим. Ушбу лойиҳамни Юнусобод туманидаги академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўқувчилари ўртасида «тенгдош-тенгдошга» тамойили асосида олиб бораёман.

Тадбирда тегишли тавсиялар ишлаб чиқилди.

Рустам ЮСУПОВ,
«Turkiston» мухбири.
Рустам Назарматов
олган сурат

«Kamolot» shaxmat taxtasi

Боёвут туманидаги 69-мактаб-интернатда «Камолот» шахмат тахтаси VII анъанавий республика мусобақасининг туман босқичи бўлиб ўтди. Унда тумандаги ўқув муассасаларидан 160 нафар иқтидорли ёш шахматчи иштирок этди.

КУЧЛИЛАР САРАЛАНДИ

Мусобақа 6-8, 9-11, 12-14, 15-16 ва 17-19 ёшли шахматчилар ўртасида бўлиб ўтди. Шунингдек, ёш истеъдодларни саралаш мақсадида спорт усталари қатнашиши тақиқланди. Бу ёш интеллектуал спортчиларга иқтидорларини намойён этишлари учун яхши имконият бўлди.

Мусобақада 6-8 ёшлилар ўртасида Элдор Жуманов ва Шоҳиста Қосимова, 9-11 ёшлилар ўртасида Элбек Тўраев ва Фотима Абдуллаева, 12-14 ёшлилар ўртасида Абдуғани Очилов ва Маҳбуба Толибоева, 15-16 ёшлилар ўртасида Аҳад Тошбоев ва Чарос Тўраева, 17-19 ёшлилар ўртасида эса Охун Эргашев ҳамда Дилноза Ҳазратқулова ғолиб бўлди.

— Бу сафар мусобақа анча муросасиз ва қизгин кечди, — дейди мусобақа ғолибларидан бири Чарос Тўраева. — Мусобақада иштирок этишни хоҳловчилар йилдан йилга кўпаймоқда. Келгусида туманимиздан гроссмейстерлар чиқса, ажаб эмас. Ғолиб бўлганимга келсак, бу осон бўлмади. Бунда устозларимнинг ҳиссаси катта.

Иштирокчилар фахрий ёрлик ва эсдалик совғалар билан тақдирландилар. Ғолиблар вилоят босқичида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди.

Жавоҳир КАРОМАТОВ,
«Turkiston» мухбири

Mahalla va yoshlar

ҲАМКОРЛИКДАН МАҚСАД БОР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 19 июндаги «Баркамол авлодни тарбиялашда оила институти ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг таълим муассасалари билан ўзаро ҳамкорлигини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ижроси юзасидан юртимизда қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Навоий вилояти Кармана туманида ҳам оила институти ва фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг таълим муассасалари билан ўзаро ҳамкорлигини янада ривожлантириш мақсадида барча маҳаллаларда жамоатчилик секторлари тузилди. Жумладан, оилага кириш, таълим-тарбия, жиноятчилик профилактикаси ҳамда бандлик ва саломатлик секторлари ташкил этилиб, уларга маҳаллада яшовчи фаол нуронийлар, профилактика инспекторлари, мактаб директорлари, шунингдек, «Камолот» ЁИХ бошланғич ташкилот етакчилари ва тиббиёт ходимлари жалб этилган.

Маҳалла фуқаролар йиғинларининг мактаблар билан ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш мақсадида маҳаллалар қошида «Ораста қизлар» тўғараклари ташкил этилган. Бу орқали қизларга «Муомала маданияти», «Қиз бола — хонадон фариштаси», «Эрта турмушнинг оқибатлари», «Кийиниш маданияти» мавзусларида давра суҳбатларини ўтказиш анъанага айланган.

Отабек АСЛОНОВ

Hisobot-saylov konferensiyalari

ЎЗГАРИШ ЯХШИЛИККА
ХИЗМАТ ҚИЛСИН

Авваллари «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Бухоро вилояти кенгашининг бажарган ишлари, режадаги амаллар соҳа вакилларининг узундан-узоқ маърузалари тарзида ўқиб эшиттирилган бўлса, бу йилги конференцияда фаолият давомида босиб ўтилган йўл ноанъанавий тарзда, яъни иштирокчилар учун қизиқарли бўлган видеотасвирлар орқали намойиш этилди.

Конференцияда вилоят ва туман ҳокимлари ҳам иштирок этиб, ёшлар билан юзмаюз мулоқотда бўлишди, уларнинг талаб ва таклифлари, фикрларини тинглашди. Шу маънода, VI ҳисобот-сайлов конференциясини чинакам ёшлар байрамига айланди, дейиш мумкин. Конференция доирасида ташкил этилган иқтидорли ёшларнинг турли ижодий кўргазмалари юртимизда ёшларга қаратилаётган эътибор натижасини акс эттирди.

Албатта, тизимдаги юксалиш, силжиш барча йўналишларда бир хил кузатилмайди. Олиб борилган ишларда айрим камчиликлар бўлганини ҳам рад этиб бўлмайди. Бироқ уларни вақтида англаб, бартараф қилиш чора-тадбирларини ишлаб чиқишда ҳисобот конференциялар мумҳим аҳамият касб этмоқда.

Ортга назар ташланадиган бўлса, Ҳаракатнинг вилоят кенгаши ёшлар манфаатларини ҳимоя қилиш, турли му-

аммоларини ечишга кўмаклашиш борасида бажарилган ишлар салмоқли. Ҳаракат фаолиятида нафақат ҳар йилнинг, балки ҳар бир куннинг ўз талаби бор. Ёшлар бор экан, уларнинг талаби ҳам янгиланаверади. Ташаббускорлик ҳисси билан жўшаётган йигит-қизларни қўллаб-қувватламаслик, шунчаки томошабин сифатида кузатиб туриш — «Камолот» учун мутлақо ёт тушунча! Ёшларга мавжуд имконият юзасидангина эмас, балки барча имкониятларни ишга солиб, жоиз бўлса, шу имконият, шарт-шароитни яратиб бериш учун доимий изланишда бўлиш ҳам «Камолот» зиммасида. Ёшлар ташкилоти йигит-қизлар ҳаётига қанчалик кириб бора олди, улар қалбига қанчалик йўл топа билди, буни, албатта, ёшларнинг ўзи баҳолайди.

Ҳаракатнинг ўтган даврдаги умумий фаолияти бўйича ўтказилган конференциянинг кун тартибида амалга оши-

рилган ишлар, янги лойиҳалар, келажакда эътибор қаратилиши зарур бўлган вазифалар, илгари сурилган мақсадлар ҳақида маълумот берилди. Бу конференциянинг очик, ошқора ҳамда танқидий руҳда кечишини таъминлади.

Ҳаракатнинг вилоят кенгаши иш фаолияти, ёшлар орасидаги ўрни ва амалга ошираётган мақсадли лойиҳаларининг натижаларини сарҳисоб қилиш, йўл қўйилган хато ва камчиликларни вақтида бартараф этиб, Ҳаракат ишини янада жонлантириш мақсадида ўтказилган конференция ёшлар учун чинакам минбарга айланди.

— Маълумки, Ҳаракатнинг ҳудудлардаги кенгашлари қошида «Ёшлар ижтимоий хизматлари» маркази фаолият юритади, — дейди Бухоро давлат университети қошидаги 3-сонли Қорақўл академик лицейи ўқувчиси Нафосат Жўрабекова. — Мазкур марказларнинг илк фаолияти даврида турли хориж тилларига йўналтирилган тўғараклар мавжуд эди. Бироқ, негадир, кейинчалик улар фаолияти тўхтади. Мен чет тили тўғараклари фаолиятини қайта тиклаб, уни янада кучайтириш таклифини бердим.

Конференцияда сўзга чиққан Бухоро вилояти ҳокими вазифасини бажарувчи, Олий Мажлис Сенати аъзоси Мухиддин Эсанов конференци-

яда илгари сурилган таклифларни ёшлар ҳаётида, жамият ривожланиши йўлида татбиқ қилиш ёшлар ташкилоти учун мураккаб бўлмади. Бу улкан ишларни амалга оширишда биз ёшларга доимий елкадош ва мададмиз, — деди.

Вилоят ҳокими бугун Бухоро вилоятида уй-жойга муҳтож чин етимлардан иборат 111 та ёш оила мавжудлиги, уларни қўллаб-қувватлаш мақсадида 81 та ёш оилага мўлжалланган намунавий уй-жой қурилиши бошлангани, қолган 30 та ёш оилани ҳам уй-жой билан таъминлаш чора-тадбирлари кўрилатганини билдирди. Шунингдек, йил охирига қадар Бухоро шаҳар марказида замон талабига мос келадиган болалар ва ёшлар марказларини ташкил этиб, унинг рамзий калитини Ҳаракатнинг вилоят кенгашига топширишини таъкидлади.

Кун тартибидаги масалалар кўриб чиқилгач, делегатлар кўпминг сонли ёшларни ўз ортидан эргаштира оладиган, ҳамини ўз ташаббуси, кўмаги ва мадади билан ёшлар қалбидан жой олган номзодлар орасидан энг фаолини танлаб, қўллаб-қувватлашди. Ҳаракатнинг амалдаги вилоят кенгаши раиси Жамол Носиров ўз лавозимига қайта сайланди. Ҳаракатнинг Когон шаҳар кенгаши раиси Дилшод Ҳакимов вилоят кенгаши раиси ўринбосарлигига сайланган бўлса, Ромитан тумани кенгаши раиси Феруз Ҳамроев вилоят «Камалак» болалар ташкилоти раиси этиб сайланди.

Лайло ҲАЙИТОВА,
«Turkiston» мухбири

ФАОЛИЯТ ҚОНИҚАРЛИ
БАҲОЛАНДИ

Самарқанд вилоят ҳокимлигининг катта мажлислар залида «Камолот» ЁИХ Самарқанд вилояти кенгашининг VI ҳисобот-сайлов конференцияси бўлиб ўтди. Унда вилоят кенгашининг ўтган икки ярим йил давомида амалга оширган ишлари таҳлил этилиб, келгусидаги вазифалар белгилан олдинди.

Конференцияда Самарқанд вилояти ҳокими, Олий Мажлис Сенати аъзоси Зо-йир Мирзаев, делегатлар, «Камолот» ЁИХ Марказий Кенгаши раиси ўринбосари Ўткир Шукуров, Ҳаракатнинг вилоят Васийлик Кенгаши аъзолари, ҳамкор ташкилотлар раҳбарлари, олий ўқув юртлари ректорлари ва журналистлар иштирок этди.

Сўз олганлар, «Камолот» ЁИХ мамлакатда, жумладан, вилоятда ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, иқтидор ва қобилиятларини қўллаб-қувватлаш ҳамда уларнинг орзу-истакларини рўёбга чиқариш борасида олиб борилаётган ишлар кўлами ва унинг аҳамияти ҳақида гапирдилар. Ҳаракат ишини янада жонлантириш, ёшларга оид муаммолар ва уларнинг ечимини бўйича фикрмулоҳазалар билдирилди.

Айни кунда «Камолот» ЁИХ Самарқанд вилояти кенгаши тизимида 1704 та бошланғич ташкилот мавжуд. Туман ва шаҳар кенгашлари қошидаги «Ёшлар ижтимоий хизматлари» марказида қирқ битта тўғарак фаолият кўрсатмоқда. Мазкур тўғаракларда ўтган давр мобайнида қирқ минг нафарга яқин ёшлар касб ўрганиб, ўз билимларини оширди.

Самарқанд вилояти ўзининг билимли ва иқтидорли ёшлари, спортчилари билан республикамизда ўз ўрнига эга. Буни уларнинг кейинги йилларда эришган ютуқларидан ҳам кўриш мумкин. Вилоят ўрта махсус, касб-хунаар таълими тизимида таҳсил олаётган ўқувчиларнинг беш нафари халқаро, йигирма нафари республика фан олимпиадаларида ғолиб ва совриндор бўлди. Ўтган давр мобайнида вилоят ўрта махсус, касб-хунаар таълими муассасалари ўқувчиларининг

тўрт нафари жаҳон чемпионатида, 21 нафар спортчи Осиё ва халқаро миқёсдаги турнирларда юқори ўринларни эгаллади. Вилоят ёшлари республика миқёсида ўтказилган спорт мусобақаларида 22 та олтин, 31 та кумуш, 47 та бронза медални қўлга киритди. Самарқанд шаҳридаги олий ўқув юртлари талабалари орасида беш нафар Президент стипендианти, 57 нафар давлат ва бошқа номдор стипендиатлар бор. Шунингдек, 27 нафар талаба Осиё ва жаҳон чемпионатлари совриндори бўлса, 26 нафар талаба халқаро фан олимпиадаларида совринли ўринларни эгаллади. Вилоят спортчилари жаҳон ва қитъа миқёсидаги мусобақаларда 38 та олтин, 18 та кумуш, 16 та бронза медални қўлга киритди. Республика миқёсида эса 116 нафар ғолиб бор.

2011—2013 йилларда самарқандлик ёшлар орасида тўрт нафар «Ниҳол» мукофоти, 11 нафар «Ўзбекистон белгиси» кўкрак нишони совриндори этишиб чиқди.

Конференцияда «Камолот» ЁИХ Самарқанд вилояти кенгаши раиси, раис ўринбосарлари ҳамда назорат тафтиш комиссияси сайланди.

Салоҳиддин Фазлиев, делегат, Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти талабаси:

— Конференцияни, ҳеч иккиланмасдан, энг йирик ташкилотимиз — «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг байрами сифатида эътироф этсак арзийди. Боиси, Ҳаракатнинг аниқ мақсадлари йўлида жипслашиш орқали орзулари рўёбини кўришга интилаётган ўғил-қизлар сафимизда минглаб топилди. Мен ҳам ана шундай ёшлар билан ҳам-

қадам эканлигимдан мамнунман.

Халқаро алоқалар борасида ҳам Ҳаракат фаолиятини янада жадаллаштириш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблайман. Дунёнинг ривожланган давлатларидаги ёшлар ташкилотлари билан ҳамкорлик алоқаларини мустаҳкамлаб, улар фаолиятида тўпланган илғор тажрибаларни ўзлаштириш ҳар томонлама фойдали бўларди. Камолот» ЁИХ фаолияти самардорлиги биз, ёшларга ҳам боғлиқ. Ён-атрофимизда рўй бераётган ижтимоий жараёнларга нисбатан ўзимизда дахлдорлик ҳиссини кучайтириб, Ҳаракат томонидан илгари сурилаётган мақсадларни амалга ошириш учун фаолликни сусайтирмаслигимиз керак.

Чарос Саъдуллаева, делегат, тадбиркор:

— Мен ўз бизнес гоямни амалга ошириш мақсадида 2013 йили Ҳаракатнинг «Ёш тадбиркор — юрта мададор» танловида иштирок этдим. Натижада танловнинг республика босқичида ғолиб бўлдим. Игиirma миллион сўм миқдорда имтиёзли кредит олдим. Ҳозирда кредит пулимнинг фоизини «Камолот» ЁИХ Марказий Кенгаши тўлаб берапти. Айни кунда «Бахт-Нур-Шод» хусусий корхонаси раҳбариман. Корхонамиз тизимида гўзаллик салони, келинлар либослари ва умумий овқатланиш шохбачаси ишлаб турибди. Ҳозирги кунда корхонамизда 28 нафар тенгдошимиз иш билан таъминланган. Улардан 19 нафари коллеж биятирувчилари. Биз, ёш тадбиркорлар яратилаётган бундай имкониятлардан мамнунимиз.

Жасур РАҲМОНОВ,
«Turkiston» мухбири

Hududlardan
mujdalar

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

Фарғона олимпия захиралари коллежидан академик лицей ва касб-хунаар коллежлари ўқитувчилари ўрта-сида стол тенниси бўйича мусобақа ўтказилди.

Ҳаракатнинг «Спорт ва саломатлик» лойиҳаси доирасида ташкил этилган ушбу мусобақа якунида аёллар ўртасида Фарғона санъат коллежи ўқитувчиси Гулина Нурматова биринчи ўринни, Фарғона давлат университети қошидаги 2-академик лицей ўқитувчиси Нилуфар Иброҳимова иккинчи ўринни, Фарғона шаҳар маънавий хизмат ва педагогика коллежи ўқитувчиси Рохила Абдураҳмонова учинчи ўринни эгаллади.

Эраклар ўртасида Фарғона санъат коллежи ўқитувчиси Сайдулло Арзиевга тенг келадигани топилмади.

СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ

Боёвут туманидаги болалар ва ўсмирлар спорт мактабида бадий гимнастика бўйича «Камолот» гунчалари мусобақаси бўлиб ўтди.

Унда тумандаги 5-, 6-, 35-, 40-, 46-, 52-мактаб ўқувчилари ҳамда 1-, 2-мактабгача таълим муассасаси тарбияланувчилари иштирок этди. Мусобақа низомига кўра, беш ёшдан ўн тўрт ёшгача бўлган қизлар ушбу мусобақада ўз маҳоратини синаб кўриши мумкин. Ҳакамлар ҳайъатининг хулосасига кўра, Гулсанам Мусурмонқулова, Рухшона Тўрақулова, Мадина Эрашева, Моҳира Абдукаримова, Раъно Тоштемирова, Ўғилой Отабекова ғолиб деб топилди, мусобақанинг вилоят босқичига йўлланма олди.

БУХОРО ВИЛОЯТИ

Вилоят «Ёшлар маркази»да Ҳаракатнинг бошланғич ташкилотлар етакчилари учун ўқув-семинар ташкил этилди.

Семинарда туман ва шаҳарлардаги академик лицей ва касб-хунаар коллежларининг «Камолот» ЁИХ бошланғич ташкилотлари етакчилари иштирок этди. Етакчиларга семинар давомида Ҳаракатнинг устав ва дастурий вазифалари, бошланғич ташкилотлар иш тартиби ва уларнинг фаолиятига оид иш юритиш, ҳужжатлар билан ишлаш ҳамда бошқа мавзуларга доир тушунчалар берилди.

Семинарда интерфаол ўйинлар ҳамда ўзаро баҳс-мунозаралар ташкил этилди.

■ Odam savdosi — olam g'avg'osi ■

ЙЎЛЛАР УЙГА ЭЛТИ-Ю, БИРОҚ...

Исо Мўминов Украинадаги қариндошлари билан телефонлашдию, тинчи йўқолди. Ахир, «ёғлиқ» иш, бунинг устига шинамгина бошпана бўлса, ким ҳам «йўқ», дерди. Тезда бойиб кетиш илнжида у хорижга отланди.

Аммо ўзга юрт у йўлаганчалик эмас экан. Исонинг хаёллари пучга чиқди. Мусофир юртга келиб, хато қилганини англаб эзилди. Шу боис кўп юрмасдан, она диёри томон ошиқди. У тезда уйга етиб олишни, оиласи бағрида тинчгина, фойдали машғулот билан шуғулланишни истаб бетоқатланди. Бироқ муддат қарийб бир йилга чўзилишини бояқиш қаёқдан билсин?..

Гап шундаки, И.Мўминов йўлда паспортини йўқотиб қўйди. Ёрдам сўраб, юртимиз элчихонасига мурожаат қилиш ўрнига ҳеч қандай ҳужжатсиз Уральск шахри яқинидаги Россия — Қозоғистон чегарасини кесиб ўтишга уринди. Бу унинг яна бир хатоси эди. «Нима бўлса бўлди, — ўйлади у. — Балки омадим чопиб қолар!» Бахтига қарши умиди пучга чиқди. Ахир, шахсини тасдиқловчи ҳужжати йўқ кишидан ҳамма гуноҳсирайди-да.

Шу боис у чегара бўлин-

масига жўнатилди. Бироқ бу ерда ҳам унга қайишадиган, унинг учун жон қойтадиган киши топилмади. Исо бир муддат меҳнат билан банд бўлди, қорлибўронли ҳавога чидади. Ҳатто бир куни кулоқларини совуққа олдириди. Аммо тиббий ёрдам бериш у ёқда турсин, ҳеч ким ундан «Ҳолинг не?» деб сўрамади. Аҳволи жиддийлашгачина, уни госпиталга ётқизишди. Сўнгра суд қарори чиққунга қадар Қозоғистоннинг Мангистау вилояти ички ишлар идораси назорати остида бўлди. Шундан сўнггина унинг кейинги тақдири ҳал қилинди — Ватанга депортация.

Йигитни миграция полицияси ходимлари ўтқазиб юборган «Актобе — Чимкент» поезди жойидан жилганида Исо Мўминовнинг фикру хаёлида фақатгина бир нарса чарх урарди — «Уйимга! Наҳотки?!» Унинг қувончи чексиз эди, чунки тез орада «Жибек Жолы» халқаро пропуск пунктига

етиб боради, у ердан эса жонажон гўшасигача борйўғи бир қадам.

Бироқ... Бу ерда ҳам ундан ҳужжат талаб қилишди. Мўминовнинг тарвузи қўлтиғидан тушди. Участка инспектори ундан фойдаланишни кўнглига тугди. Унга қўпол муносабатда бўлгани етмагандек, пўписа билан уйга олиб кетди. «Сени нима қилишни ўйлаб кўргунимча уйимни кураман», деди ва йигитни қулдай ишлатди. Мўминовнинг бўйсунушдан бошқа иложи йўқ эди...

Курувчига айланган йигит нақ ярим йил жонини жабборга бериб тер тўқди. Аслида бурчи одамлар ҳақида ўйлаш, қийин вазиятда ёрдам қўлини чўзиш бўлган участка инспектори Нурсултон Исо Мўминов масаласини ҳал этишни хаёлига ҳам келтирмади. Энг ёмони, хизмат вазифасидан шахсий мақсадлари йўлда фойдаланиб, уйи битгач, йигитга бир чақа ҳам бермай, ҳайдаб юборди.

Чимкент кўчаларида саргардон кезган йигит вокзал биноси ёнида тўхтади. «Тез юрар поездда уйга етиб олсам эди. Аммо қандай қилиб?» Бироқ «билган» одамлар ҳам топила қолди: улар Ўзбекистонга жўнаётган юк поезди вагонлари-

дан бирига беркиниб олишдек «доно» маслаҳатни беришди.

Фоя маъкул келганидан И.Мўминов тун пардаси остида сездирмасдан вагонга кириб олди. Яхши-да, на пул тўлайди, на ҳужжат кўрсатади. Бироқ унинг яна омади чопмади. Чегара назорати вақтида у мамлакатимизнинг чегара наряди томонидан қўлга олинди ва уларга ўзининг узундан узоқ саёҳатларини сўзлаб берди.

Юртимиз тупроғига қадам қўйган йигитни ҳеч ким норғул ёшда деб ўйламади. Оғир меҳнат, азобу уқубат, руҳий изтироб уни тамоман абгор ҳолга келтирганди...

И.Мўминовнинг «саргузаштлари» кишини беихтиёр ўйга толдиради. Наҳот буларнинг барчаси унинг йўқотган соғлиғи, зое кетказган қимматли вақтига арзиса? Пул топиш учун ўзга юртларга бориш шартмиди? Ахир, юртимизда хоҳишга, мутахассисликка кўра иш топиш муаммо эмас-ку? Саволлар кўп, аммо хулоса ягона — чуқурроқ ўйлаб кўрайлик, пул топаман, деб ўзимизни хор-зорлик ботқоғига улоқтирмайлик!

uz24.uz
сайтидан олинди

■ Илк қадам ■

Литография, офорт, линогравюра... Бу санъат турлари ҳақида эшитгандирсиз. Лекин тасвирий санъатнинг шу йўналишларида яратилган асарларни томоша қилганмисиз?

ЁШ РАССОМНИНГ БИРИНЧИ КЎРГАЗМАСИ

Шу кунларда пойтахтимиздаги Ўзбекистон Бадий академияси халқаро маданият қарвонсаройида намойиш этилаётган кўргазмага борганлар шундай имкониятга эга бўлишмоқда.

Ўн олти ёшли Малика Жўраева айни пайтда Республика рассомлик коллежининг биринчи босқич ўқувчиси. Болалигидан тасвирий санъатга меҳр қўйган. «Мен билган дунё» номи ушбу кўргазма истеъдодли рассом қизнинг биринчи шахсий кўргазмаси.

— Бу йўналишларни танлашимга отам, рассом Наримон Шариповнинг ижоди туртки берган, — дейди Малика Жўраева. — Тўғри, кўпчилик буни мураккаб иш, деб ҳисоблайди. Лекин менга айнан шу йўналишда ижод қилиш ёқади. Қизиққаним учунми, унинг мураккаблигини ҳам кўпинча сезмайман.

Кўргазмада Маликанинг қирққа яқин ижодий иши намойиш этилмоқда. Тасвирий санъат мухлисларининг кўргазмадан қадами узилгани йўқ. Бу ҳам ёш рассомнинг санъат оламига дадил кириб келаётганидан дарак беради.

Нигина МАМАТҚУЛОВА,
ЎЗДЖТУ талабаси

■ Улуг' аждодлар yo'li ■

КОМИЛ ИНСОН БЎЛГАЙСИЗ!

(Давоми, аввали 1-саҳифада)

СПОРТ — МАЪНАВИЙ ХОДИСА

Комиллик сари интилиш кишининг ҳам руҳан, ҳам жисмонан юксалиши деганидир. Бинобарин, спорт нафақат чиройли қадди-қомат, гўзаллик, куч-қувват воситаси, балки инсонни тарбиялайдиган маънавий омил ҳамдир.

Бугун спортга қаратилаётган катта эътибор, ёш спортчиларни рағбатлантириш ишлари моҳиятида фақат шон-шухрат, Ватан шаънини халқаро майдонларда эътироф

этилиши каби омилларгина устувор эмас. Бу узоқни кўзлаб амалга ошириладиган чора-тадбирларнинг юксак намунаси. Зотан, келажагимиз бўлган фарзандларимизнинг ҳар томонлама етук бўлишини истар эканмиз, улар қалбида юксак инсоний фазилатларнинг илдиз отишида, ирода, матонат, жонқуярлик, ватанпарварлик сингари туйғуларнинг камол топишида жисмоний тарбия ва спортга бўлган эътиборимиз муҳим аҳамият касб этади.

Мамлакатимизда жаҳонда мисли йўқ тизим — болалар, ўсмирлар ва

ёшларнинг узлуксиз таълим олиш баробарида спорт билан мунтазам шуғулланиб, ўз иқтидорларини намоеён этишлари учун имконият берадиган уч босқичли спорт ўйинлари йўлга қўйилган. Бу — юртимиз аҳолисининг катта қисмини ташкил қиладиган ёшларнинг ҳам катта контингенти қамраб олинади, дегани. Яъни ўқувчи, талабалардан иборат етти ёшдан ўртача йигирма беш-йигирма етти ёшларгача бўлган миллионлаб йигит-қизлар «Умид ниҳоллари», «Баркамол авлод» ва Универсиада спорт

ўйинларида ўз куч ва имкониятини синаб кўриб, узлуксиз спорт байрамининг доимий қатнашчисига айланади. Бу билан уларда спортга меҳр уйғонибгина қолмасдан, авваламбор, жисмонан соғлом бўладилар. Қолаверса, улар ўзларидаги қурашувчанлик, интилувчанлик фазилатларини тарбиялайди, чинакам шахс сифатида чархланадилар, чиниқадилар.

СПОРТ — ЮРТНИ ОЛАМГА МАШХУР ЭТУВЧИ ВОСИТА

Бугун жаҳон ареналарида Ўзбекистон байроғи баланд ҳилпирай-

ди. Мадҳиямиз янграйди. Телевизор орқали шундай ҳолатни кўрган ҳар бир юртдошимиз кўнглидан фахр туйғулари ўтса, ажаб эмас.

Бугун минглаб ўзбек ёшлари халқаро спорт мусобақалари, чемпионат ва Олимпиада ўйинларида зафар кучаётир. Биргина шахмат бўйича қўлга киритилган ютуқларни олайлик. Юқори интеллектуаллик талаб этиши боис жаҳонда энг оммабоп спорт турларидан саналмиш шахмат бўйича юртимиздан кўплаб гроссмейстерлар, жаҳон чемпионлари етишиб чиқди. Бугун жаҳон

шахмат мухлислари Рустам Қосимжонов, Нодирбек Абдусатторов, Нафиса Мўминова, Сарвиноз Қурбонбоева, Ислонбек Синдоровлар номи яхши билади. Уларнинг тимсолида юртимиз ёшларининг юқори салоҳиятига гувоҳ бўлишмоқда. Республикамиз энг йирик халқаро мусобақаларга мезбонлик қилмоқда. Масалан, ўтган йилнинг ўзида Тошкент шахрида битта Осиё, иккита жаҳон чемпионати ташкил этилди. Бу орқали жаҳон спорт жамоатчилиги Ўзбекистоннинг юқори ташкилотчилик салоҳиятига ишонч ҳосил қилапти. Келгусида энг нуфузли мусобақалар, чемпионатлар, Олимпиада ўйинлари мамлакатимизда ўтишига асло шубҳа йўқ.

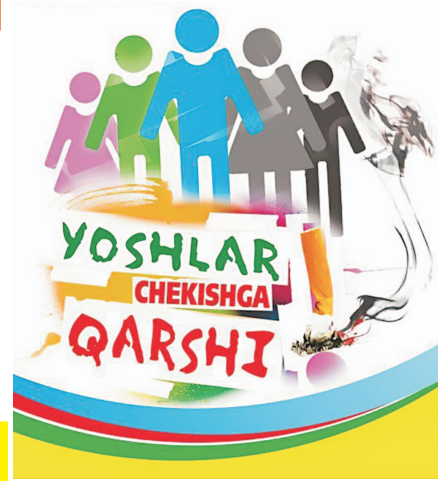
Спорт, сўзимиз аввалида таъкидлаганимиздек, комилликка элтувчи йўллардан биридир. Ўз олдига юқори мақсадларни қўйган, юрагида ўти бор ҳар бир ёш илм-фан билан бирга спортни ҳам ўзининг доимий машғулотига айлангирса, кўзлаган манзилига шунчалик қисқа йўл танлаган бўлади.

Шухрат ТУРСУНБОЕВ,
Олий Мажлис
Қонунчилик палатаси
депутати

ЯШАШНИ ХОҲЛАСАНГ ЧЕКИШНИ ТАШЛА!

Модомики, мазкур шиор бирор махсулот рекламаси учун танланганида, у тез фурсатда юкори рейтингга эришган бўларди. Бирок чекишга қарши курашиш даромад келтирувчи хар қандай рекламадан кўра муҳим масала. Чунки шу орқали энг азиз неъмат — инсон ҳаёти сақлаб қолинади.

Ер юзида хар ўн дақиқада **65 нафар** чекувчининг жони узилади. Хар йили **5 миллионга яқин** киши чекиш билан боғлиқ касалликлар туфайли ҳаётдан кўз юммоқда. Демак, жаҳонда мутлоқ тинчлик-осойишталик ҳукм суриб, бирортаям уруш, низо ёки зўравонлик содир этилмаган тақдирда ҳам, одамлар барвақт ўлим топавераркан. Тўғри, бунда фақат сигареталарни айблаб бўлмайди. Инсониятни емирувчи бошқа даҳшатли касаллик, иллат ва офатлар ҳам бор. Қолаверса, беш миллион одам сайёрамиздаги етти миллиард аҳоли билан қиёслаганда дарёдан томчи бўлиб кўриниши мумкин. Аммо бу жуда юзаки қараш. Аслида муаммонинг катта-кичиги бўлмайди. Ундан ҳатто битта инсон жабр кўрса ҳам, шунинг ўзи катта йўқотиш, чинакам фожеадир.

Иилдан йилга фожеанинг кўлами тобора кенгаймоқда. Чекувчилар сони кўпаймоқда ва 2020 йилга бориб ўн миллионга етиши мумкин. Гап фақат рақамларда эмас (харқалай, хар бир рақам ортида инсон ҳаёти борлигини унутмаслик керак!). Муаммога қандай муносабат билдиришимиз ҳам муҳим. Чекиш зарар эканини ҳамма билади. Шунга қарамай, уни одатий ҳолат сифатида қабул қилиш муаммони кўра туриб, кўрмасликка олишдек гап.

«Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати бу борада қатъий позициясини намоён этди. Ўтган йили у тажриба сифатида «Ёшлар чекишга қарши!» лойиҳасини амалга оширди. Бошқача айтганда, юртимиз ёшлари чекишга қарши ўз ҳаракатини бошлашди. Лойиҳа доирасида «Камолот» ЁИХ фаолларидан иборат 150 нафар кўнгилли ёш махсус тайёрланган ўттиз нафар тренер бошчилигида уч ой давомида мактаб, ўрта махсус, касб-хунар ҳамда олий таълим муассасалари ва маҳаллаларда инфор-мацион минисессиялар ўтказишди. Натижада, чекишнинг зарари ва аянчли оқибатлари ҳақида юртимиздаги 1,1 миллион нафардан зиёд йигит-қиз хабардор этилди.

— Информацион омилга асосий ургу берганимиз беҳиз эмас, — дейди «Ёшлар чекишга қарши!» лойиҳаси бош координатори, «Камолот» ЁИХ Марказий Кенгаши саломатлик ва экология лойиҳалари бўлими мудири Зарина Эгамбердиева. — Мутахассислигим бўйича педиатрман. Шифокор сифатида аниқ биламан: тиббий маданиятни юксалтириш орқали кўпгина касалликларнинг олдини олса бўлади. Че-

киш билан боғлиқ ҳолатда ҳам шундай. Токи инсон чекиш қандай оқибатларга олиб келишини аниқ тушуниб етмагунича, бу иллатни хавфли деб ҳисобламайди. Демак, одамларга касаллик ҳақида тўлиқ ва ишончли маълумот етказиш жуда муҳим. Биз, аввало, шу мақсадни олдимишга қўйдик. Лойиҳада фақат ёшлар ишлади. Минисессияларни ҳам ўзлари олиб боришди. «Тенгдош-тенгдошга» усулидан фойдаланганимиз анча самара берди. Кўпинча чекувчи йигит ёки қиз ушбу одатини катталар, ота-онаси, ўқитувчиларидан яширишга ҳаракат қилади. Тенгдоши билан эса бу мавзуда очик, тортинмай гапириши мумкин. Минисессиялар давомида тренерлар ёшлар билан бевосита мулоқотга ки-

тамаки махсулотлари сотилувчи савдо шохобчалари, дўкон ва бозорлар танланди. Бу ерда «Камолот»чилар аҳоли, ёшлар ҳамда сотувчиларга 2011 йил 5 октябрда қабул қилинган «Алкоголь ва тамаки махсулотларининг тарқатилиши ва истеъмол қилинишини чеклаш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг мазмун-моҳиятини тушунтирдилар. Эслатиб ўтиш керак, ушбу қонунга мувофиқ, мамлакатимизда йигирма ёшга тўлмаган шахсларга алкоголь ва тамаки махсулотларини сотиш ман этилган. «20+ — бу қонун» шиори лойиҳанинг махсус стикерида ҳам ўз аксини толган. Дарвоқе, ўзига хос ижтимоий реклама тарзида тайёрланган ушбу ахборот стикерлари

сат этилган. Мазкур қоюдага дўкон ва савдо шохобчаларининг ўзида ҳам доимо амал қилинмайди. Бундай ҳолатларни яширин камера ёрдамида тасвирга туширганмиз. Яна бир нарсага эътибор қаратмоқчиман. Юртимизда тамаки махсулотларининг нархи бошқа давлатлар билан қиёслаганда анча арзон. Уч-тўрт минг сўмга бир кути сигарета сотиб олса бўлади. Ўйлаб қарасак, ҳозир бунга коллеж ўқувчисининг ҳам, талабанинг ҳам қурби етади. Назаримда, орамизда ёш чекувчиларнинг кўпайишига шу омил ҳам сезиларли таъсир кўрсатяпти. Агар тамаки махсулотлари жуда қиммат нархда сотилса, тенгдошларимиз уларни сотиб олишга, албатта, қийналади. Савдо объектларида олиб

тида қўшилди. Биз асосан ўқувчи-ёшлар ўртасида тарғибот олиб бордик. Бу 14-17 ёш оралиғидаги йигит-қизлардир. Бугунги кунда айнан уларнинг онгида чекишга қарши мустақам иммунитетни шакллантириш, айнан шу ёшларни турли зарарли одатлардан огоҳ этиш керак, деб ўйлайман. Жорий йилда лойиҳа қамровини кенгайтиряпмиз. Энди минисессиялар нафақат шаҳар ва туманлар маркалари, балки қишлоқлардаги таълим муассасаларида ҳам ташкил этилади. Ўтган йили тарғибот материаллари билан фақат икки юзта савдо объектга кириб борган бўлсак, энди уларнинг сони ҳам кўпаяди.

Тренерларни минисессиялар ва бошқа тарғибот тадбирларини ўтказишда асқотадиган тавсиялар билан қуроллантириш мақсадида лойиҳа муаллифлари «Ёшлар чекишга қарши!» ўқув қўлланмасини ҳам ишлаб чиқишган эди. Дарвоқе, муаллифлар жамоаси ҳақида икки оғиз сўз. Бу жамоа жуда ташаббускор, ўз ишини севадиган ва биландиган ёшлардан ташкил толган. Унинг таркибида иккита шифокор, бир нечта талаба ва магистр фаолият юритади. Лойиҳани яратиш, такомиллаштириш ва янги ғоялар билан бойитишда барчаси муносиб ҳисса қўшмоқда. Ҳатто, бир қарашда, махсус дизайнерлик ечимни талаб қилувчи оқсарик рангли стикер ва плакатлар ҳам уларнинг ижод маҳсулоти. «Ёшлар чекишга қарши!» лойиҳасининг муваффақияти аслида ана шу аҳил жамоа ва лойиҳада қатнашган яна бошқа ўнлаб йигит-қизларнинг бирдамлигида бўлди, десак адашмаймиз.

— Шу йилдан бошлаб лойиҳа доимий тарзда ишлайди, — деб суҳбатимизга якун ясади Зарина Эгамбердиева. — Унга янгиликлар киритдик. Масалан, энди минисессиялар давомида ижтимоий сўров ўтказишни режалаштиряпмиз. Бу усул бизга юртимизда чекувчи ёшларнинг сони, қайси омиллар таъсирида шу одатни орттиргани каби саволлар юзасидан маълумот тўплаш имконини беради. Бундан ташқари, стикерларда Адлия вазирлигининг ишонч телефони чоп этиш ҳам кўзда тутилмоқда. «Алкоголь ва тамаки махсулотларининг тарқатилиши ва истеъмол қилинишини чеклаш тўғрисида»ги қонун бузилиш ҳолатлари бўйича фуқаролар шу телефонга мурожаат қилишлари мумкин бўлади.

Наргиза УМАРОВА,
«Turkiston» мухбири

“

Хар йили ер юзида **3,5 миллион киши** чекиш оқибатида барвақт оламдан ўтади.

Тамаки тутунининг таркибида **12 мингга яқин** кимёвий моддалар мавжуд. Улардан **196 таси** заҳарли ва **14 таси** наркотик моддалардир.

Чекиш ошқозон-ичак яра касалликлари, миокард инфаркти, саратон ва оғиз бўшлиғи касалликларини келтириб чиқаради.

Тамаки тутуни билан нафас олаётган инсонда бош оғриғи, бош айланиши, томоқ қичиши, йўтал, кўнгил айнаши кузатилади. Болаларда нафас йўли касалликлари, пневмония, астма келиб чиқиш эҳтимоли кучаяди.

Кунига **20 дона** сигарета истеъмол қилувчи инсон бир йилда **10-15 кунини** чекишга беҳуда сарфлайди.

Никотин томчисининг чорак қисми қуённи, ярми итти, икки томчиси эса инсонни **ўлдиради**.

”

ришишди. Оддий суҳбат ёки машғулотлар асносида биз ёшларнинг турли қатламлари, масалан, мактаб ўқувчилари, маҳалладаги вақтинчалик ишсиз юрган ёшлар ҳамда талабаларнинг чекишга муносабати, қолаверса, мазкур иллатга мойиллик даражасини ва ҳатто, улар ичидан чекувчиларни аниқлай олдик. Тан олиш керак, бугунги кунда бу одат ўқувчи ва талаба-қизлар орасида ҳам тарқалмоқда. Айрим ҳудудларда уларнинг салмоғи нисбатан кўпроқ. Яна бир қизиқ жиҳат: чекувчи ёшлар билан гаплашганда, аксарияти отаси, акиси ёки тенгдошига ҳавас қилиб чекишни бошлашганини айтишмоқда. Бу ниҳоятда хавотирли ҳол. Чунки гап тарбия масаласи ҳақида боряпти. Чекиш бўйича қанчалик тарғибот олиб бормаёлик, ота ёки онанинг кўрсатган шахсий намунаси болага барибир кучлироқ таъсир қилади.

Лойиҳанинг иккинчи йўналиши учун объект сифатида

ҳозир барча турдаги транспорт воситалари, гавжум жойларда ҳамда савдо объектларида мавжуд. Улар эътиборни дарҳол жалб этувчи дизайн ва ихчам шаклга эга бўлиб, чекишнинг зарари тўғрисида хар бир киши билиши зарур бўлган маълумотларни ўз ичига олади.

— Юртимизда алкоголь ва тамаки махсулотларининг тарқатилиши ва истеъмол қилинишини чекловчи қонун қабул қилинганига қарамай, айрим жойларда унга риоя этилмаётганига гувоҳ бўлдик, — дейди «Камолот» ЁИХ фаоли, Тошкент кимё-технология институти талабаси Шохруҳ Холматов. — Хусусан, пойтахтимиздаги кўплаб таълим муассасалари яқинида онахонлар болаларга сигареталарни доналаб сотишмоқда. Бу қонуннинг бийрула иккита нормасига зид ҳолат. Чунки мамлакатимизда тамаки махсулотларини на йигирма ёшга тўлмаган шахсларга, на доналаб сотишга рух-

борилган тарғибот чоғида хар бир ҳудуд ёшлари турли усул ва шакллардан фойдаланишди. Бирок хоразмлик «Камолот»чиларнинг тадбири ҳаммасидан ҳам антиқа бўлиб чиқди. Улар вилоятдаги йирик бозорларда махсус кутиларни жойлаштиришди ва чекаётган йўловчиларни тўхтатиб, қўлидаги сигаретани шу қутига ташлашни таклиф қилишди. Айна пайтнинг ўзида хар бир чекувчига тамакининг зарари тўғрисида маълумот бериб ўтилди.

— «Ёшлар чекишга қарши!» лойиҳасини вилоятимиз аҳолиси ниҳоятда хайрихоҳлик билан қарши олди, — дейди лойиҳа тренери, Жиззах политехника институти талабаси Элёр Норпўлатов. — Айниқса, шаҳар кўчаларида «Яшашни хоҳласанг — чекишни ташла!» шиори ёзилган баннерларни жойлаштирганимизда кўпчилик ҳаракатимизни маъқуллади. Лойиҳа давомида йигирма нафардан зиёд ёш сафимизга кўнгилли сифа-

УСТОЗЛАРДАН ЎРНАК ОЛАЙЛИК

Абдулла Орипов 24 ёшида («Митти юлдуз»), Эркин Воҳидов 25 ёшида («Тонг нафаси»), Усмон Азим 29 ёшида «Инсонни тушуниш», Шавкат Раҳмон 27 ёшида «Рангин лаҳзалар», Муҳаммад Юсуф 31 ёшида «Таниш тераклар» Сирожиддин Сайид 27 ёшида «Рухим харитаси», Иқбол Мирзо 26 ёшида «Юракнинг шакли», Улуғбек Ҳамдам 34 ёшида «Тангрига элтувчи исён», Эшқобил Шукур 22 ёшида «Юракни ўрганиш», Азиз Саид 27 ёшида «Чилтор» номли илк китобини нашр эттиргандилар.

Бугунги кунда биз, ёшлар учун барча имкониятлар бор. Хусусан, адабиёт, илм-фан соҳаларида ўз иқтидоримизни кўрсатиш, ижодий ишларимизни нашр этиб, жамоатчиликка тақдим этиш каби интилишларимиз қўллаб-қув-

ватланмоқда. Буни барча ёшлар қаторида мен ҳам чин юракдан ҳис этаман.

Келгусида ёш авлод тарбиясига масъул мутахассис бўлишимни ўйлаганим учун ҳам тенгдошларимнинг адабиётга бўлган айрим қараш-

лари безовта қилади.

Гап шундаки, ижодкор ўқувчилар, талабаларнинг шеърий ва насрий битикларини дарров китоб қилиб оммага тақдим қилишда бироз шошқалоқлик билан, юзаки уринишлари ғалати туюлади. Бирорта адабиётшунос ёки моҳир муҳаррир кўрмаган, устоз шоир-ёзувчиларнинг назаридан ўтмаган, боринги, матбуотда ўз чиқишлари билан назарга тушмаган ижод намуналарини китоб ҳолига келтириш анча авж олиб кетаяпти. Китобхонларнинг онгида «шундай нарсаларни ҳам китоб қилса бўлавераркан-да, адабиёт шу экан-да» деган ёмон тасаввурни уйғотиш, бу — иқтидорни намоён этиш, адабиётга хизмат қилиш ёки ўқувчига ҳурмат эмас, балки

вақтни беҳуда совуришдир. Албатта, бундай нашрларнинг урчиб кетишида ёш муаллифларнинг фақат ўзлари айбдор эмас. Уларнинг ота-оналари, ўқитувчиларининг ҳам бунда ҳиссаси бор. Негаки, шеър ёздим, деган ҳар бир ўқувчини рағбатлантиришдан, наشريётларга йўл-лашдан олдин, бу битиклар ростидан ҳам истеъдод белгисими, агар шундай бўлса, тинимсиз мутолаа ва машқ зарурлигини ўқитиш зарур эмасми? Бунинг учун яна устоз ижодкорларнинг ижодий йўли яна бизга сабоқ бўлади. Ваҳоланки, бугун бу ижодкорларни танимаган ўзбекни учратиш маҳол.

Эндигина 16-17 ёшни қарши олган ўспирин адабиёт нелигини, шеъриятнинг нималигини тўла англаб ет-

масдан туриб, турли китобларини нашрга тайёрламоқда. Бу «китоб»лар ўқувчи қўлига етиб бормоқда. Усиб келаётган янги авлод, табиийки, буни ўқиб-ўрганаяпти. Бундай саёз асарларни чоп этиш ёшлар дунёқарашига салбий таъсир этади. Адабиёт деган муқаддас майдонни торайтиради, бу ҳақдаги қутлуғ тушунчаларни жўнлаштириб юборади.

Хулоса қилиб айтганда, устозлардан ўрганайлик, кўпроқ изланиб, кўпроқ ўқийлик. Китоб нашр этишда шовилмайлик.

Нигора НОРМУРОВОВА,
Термиз давлат университети талабаси,
Навоий номидаги давлат стипендияси соҳиби

Menga so'z bering

Замонавий ўзбек ҳикоячилик мактабининг шаклланишида Абдулла Қаҳҳорнинг роли катта аҳамиятга эга бўлса-да, кейинги авлод бу мактабнинг ривожига юксак фаолият кўрсатди.

АЁЛ ҚАЛБИНИ АЁЛ ТУШУНАДИ

Саида Зуннунова ҳам бу мактабнинг шаклланишида ҳисса қўшган адаблардан.

Бу йил Саида Зуннунова таваллудига 88 йил тўлади. Бугун адиба ижодига қизиқиш юқори. Айниқса, мустақилликдан сўнг унинг ижодига кенг эътибор берилди. Асарлари юзасидан тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Адиба ижодида аёлларнинг ички олами, дарду армонлари тасвирланди. Унинг «Қанот», «Қўллар», «Бахт», «Олов қиз», «Она бағри», «Қизпошша», «Эрка» каби ҳикоялари, «Рух билан суҳбат» дostonи мазмунли, тасвирий воситалари, образлари билан диққатга сазовордир.

Адиба бир асарида шундай дейди: «Қаҳрамонларим асосан аёллар. Ҳамма вақт уларнинг кўнгилларини топгим, улар ақлу ҳиссиётини, меҳр-заковатини куйлагим, ёзгим келади. Уларга кирган тиканнинг азобини жонимда туяман, қувонч ва бахтларидан бахтиёрман».

Дарҳақиқат, шундай. Адибанинг деярли барча асарларида хотин-қизлар ҳақида ҳикоя қилинади, улар бахти, орзу-умидлари, она муҳаббати, оила гуллари — фарзандлар куйланади. Булар доимо адибани ўйлантиради, шу ҳақда қалам тебратишга даъват этади.

Бир сўз билан айтганда, адиба ҳикоялари, қиссалари уларда тасвирланган мунис аёллар образи бами-соли ёзувчига қўйилган ҳайкалдир.

Мадина ТЕМИРОВА,
Учкудук қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги касб-хунар коллежи она тили ва адабиёт ўқитувчиси

Mutaxassis tavsiya etadi

БОЛАНИ ЧИНИҚТИРИШ УСУЛЛАРИ

Болаларда учрайдиган турли касалликларга қарши курашишда ота-оналарнинг роли, шубҳасиз, катта. Чунинчи, ҳар бир инсон гигиена қоидаларига риоя қилиши ҳамда касалликларга қарши курашиши зарур. Ана шунда болалар касалликлари камаяди ва уларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш мумкин бўлади. Қўйида болаларнинг гигиенаси ҳамда уларни сув ва офтобда чиниқтириш ҳақида тушунча берамиз.

Тери организмни ташқи таъсирлар ва турли касалликлардан сақлайди, моддалар алмашинувида фаол иштирок этиб, касаллик кўзгатувчи микроблардан ҳимоя қилади. Организм тўхтовсиз равишда иссиқлик чиқариб туриши боис тери тана ҳароратини муайян даражада сақлаб туриш учун сарфланган иссиқлик микдорини тўлдириб туради. Ташқи муҳит ҳарорати ошганда тери қон томирлари кенгайиб, қон оқими тезлашади ва организмдан иссиқлик чиқариши ошади, натижада, бола кўп терлайди. Ҳаво совуқ бўлганда эса, аксинча, тери қон томирлари торайиши натижасида иссиқлик чиқариш кескин камаяди ва бола танаси совқота бошлайди. Тери организмда нормал ҳароратни сақлаб туришда муҳим аҳамиятга эга. Бола терлаганда тери орқали организмда кераксиз ҳамда бир қанча зарарли моддалар тер билан чиқиб кетади. Шунингдек, теридаги ёғ безлари терини юмшатиб, уни қуриб қолишдан сақлайди.

Терининг касалланиши бутун организмга таъсир қилади. Чунки бу ҳолат асаб, эндокрин, юрак қон томир ва овқат ҳазм қилиш тизимлари

фаолиятининг бузилиши билан чамбарчас боғлиқ. Агар тери тоза тўтилмас, теридаги тер ва ёғ ажралиб чиқувчи тешиқлар беркилиб, тери нормал фаолиятининг бузилишига олиб келади. Шунинг учун болани ёшлигидан оздаликка ўргатиш лозим.

Боланинг соғлом ва жисмонан бақувват бўлиши учун организмни чиниқтириш зарур. Чиниқтириш организмнинг ташқи ҳарорат ўзгарувчанлигига мослашиши ва чидамли бўлиши дегани. Иссиқ ва совуқ ҳаво боланинг марказий нерв тизимига таъсир этиб, бош мия буйруғи билан қон томирлари кенгайди ёки тораяди. Бу ҳолатда организм иссиб кетиш ёки совқотишидан сақланиш керак. Хонадаги ҳаво дим бўлса, болага зарар қилади. Тоза ва очиқ ҳавога кам чиқадиган боланинг ранги оқариб кетади, иштаҳаси яхши бўлмайди. Баъзи оналар қишда болани жуда қалин кийинтириб, ўраб-чирмайдилар, уни очиқ ҳавога олиб чиқмайдилар. Бу нотўғри. Чунки бола бунда тез шамоллайдиган ва бошқа касалликларга мойил бўлиб қолади. Шунинг учун болани об-ҳавога қараб кийинтириш лозим. Дарвоқе, мактабгача ва мактаб ёшидаги болалар

га ҳар куни камида 3-5 соат очиқ ҳавода сайр қилиш тавсия этилади.

Болани сувда чиниқтириш ҳам муҳим. Унда аввалига сувнинг ҳарорати тана ҳарорати билан тенг бўлиши керак. Кейин эса сув ҳарорати тушириб борилади. Сув ҳавасидаги ҳарорат эса 23-24 даража иссиқни ташкил этиши лозим. Сув тана ҳароратини ўзига тез тортиб олиш хусусиятига эга. Натижада тери юзасидаги томирлар торайиб, қон ички аъзолар томон йўналади. Бу юрак фаолиятини яхшилади ва томирлар яна қонга тўлади.

Болани имкон қадар чангдан ҳимоялаш зарур. Уйни нам латта билан ҳар куни артиш ва вақти-вақти билан шамоллатиб туриш тавсия этилади. Хоналарда ҳаво алмаштириб турилмас, нафас орқали чиқариладиган карбонат ангидрид гази ҳавода кўпайиб кетади, шунинг таъсирида нафас билан чиқадиган буғлар ҳаво намлигини оширади, ҳавонинг электр хоссаси ўзгаради ва бола лоҳас бўла бошлайди, безовталанади, натижада нимжон бўлиб, яхши ўсмайди.

Боланинг баданини офтобда тоблаб чиниқтириш ҳам жуда фойдали. Чиниқтириш машқларини куннинг биринчи ярмида олиб борган маъқул. Чунки бу вақтда қуёшнинг ультрабинафша нурлари кўпаяди. Офтоб нурлари те-

ридаги майда қон томирларни кенгайтиради ва ультрабинафша нурлар таъсирида организмда Д витамини ҳосил бўлади. Организмда ана шу витамин етишмас, боланинг суяклари мўртлашиб, рахит касаллигига олиб келиши мумкин. Шунингдек, улар ташқи муҳит таъсирига чидамсиз, нимжон, турли касалликларга чалинувчан бўлиб, уларда ўсишдан орқада қолиш аломатлари сезила бошлайди. Бундан ташқари, офтоб дезинфекция воситаси ҳамдир. Қуёш нури ҳаво, тери ва бошқа нарсалардаги микробларни ўлдириш хусусиятига эга. Бироқ қуёш нуридан тўғри фойдаланмаслик салбий оқибатларга олиб келади. Хусусан, болада иштаҳанинг пасайиши, уйқунинг бузилиши, бош оғриши ва тажаник кузатилиши мумкин. Баҳор ва ёз фаслларида оналар фарзандини офтобда чиниқтираётганда, албатта, бош кийим кийгиши лозим. Биринчи куни болани офтобда чиниқтириш тўрт дақиқадан ошмаслиги керак. Кейин ҳар куни тўрт дақиқадан кўшилиб, 30-40 дақиқача етказилади.

Абдулла ЖОВЛИЕВ,
Тошкент педиатрия тиббиёт институти клиникаси функционал диагностика ва лаборатория бўлими мудири, тиббиёт фанлари номзоди

Рустам Назарматов олган сурат

Sport

МАЙДОНГА ТУШГАННИНГ КЎЗЛАРИ ЁНСА!

Юртимизга кўкларнинг ўзидан олдин футбол баҳори эртароқ кириб келмоқда. 26 февраль тонгини «Бунёдкор» жамоасининг Осиё чемпионлар лигасидаги дуранг натижаси билан кутиб олган мухлислар бугун миллий терма жамоамиз иштирокидаги ўйинни сабр-сизлик билан кутаяпти.

27 февраль куни терма жамоамиз Тошкентда йиғилиб, 5 март куни бўладиган Бирлашган Араб Амирликлари футболчиларига қарши учрашувга тайёргарликни бошлади.

Миржалол Қосимов ушбу йиғинга барча етакчи футболчиларни чақирган. Улар орасида жароҳат туфайли узоқ вақт майдонга тушолмаган маҳоратли дарвозабонимиз Игнатий Нестеров ҳам бор.

«Осиё кубоги — 2015» саралаш босқичи доирасидаги ушбу учрашув натижаси аслида гуруҳдаги вазиятни ўзгартрмайди. Ҳар иккала жамоа ҳам олдида кўйган мақсадига муддатидан аввал эришган. Бироқ ўйинни олдиндан «ўртоқлик учрашуви» мақомига «тушириб» қўйиш унчалик ҳам тўғри бўлмаса керак. Бу йил ҳисобидан ягона расмий учрашувда майдонга тушадиган терма

жамоамиз мухлислар учун ҳам ўйин шиддатини таъминлашларига ишонамиз.

Мазкур муҳим учрашувда юртимиз шаънини қуйидаги футболчилар ҳимоя қилади: **Дарвозабонлар** — Игнатий Нестеров, Элдор Суюнов, Мурод Зухуров. **Ҳимоячилар** — Виталий Денисов, Ислам Тўхтаўжаев, Шавкат Муллажонов, Даврон Ҳошимов, Анзур Исмоилов, Егор Кримец, Акмал Шораҳмедов. **Ярим ҳимоячилар** — Одил Аҳмедов, Азиз Ҳайдаров, Сардор Рашидов, Жамшид Искандаров, Санжар Турсунов, Владимир Козак, Сервер Жепаров, Жасур Ҳасанов. **Ҳужумчилар** — Баҳодир Насимов, Воҳид Шодиев, Иван Нагаев, Игор Сергеев.

Элмурод НИШОНОВ,
«Turkiston» муҳбири

Атлас, шойи, адзас				...	ямоқ				
	Кўнгил, дил		Юз, башара, турк		Хали...	Отлар уюри	Латвия пойтахти		Лаб, дудок
					Муслик йўналиш	Актёр пардоз			
	Авра...	Уй ҳаммоми	Монгол-лойд, негр			Шашка ўйини «қирол»	Сайил-гоҳ кўча, Москва		Авто-инспектор асбоби
			Юлдуз (инглизча)	Доир, тааллуқли			Дам, хордик		Ип хом ашёси
Матбуот (қискача)	Мохир, уста			«Нон (ривоят)		Йирик қон томири			
					Абадий, мангу				
Хамирли таом тури	Абу... Форобий (аллома)					Халтали айиқ			
Коч... тур					...га камол				

БИЛАКДАГИ ВАҚТ

Ҳозир турфа хил кўриниш ва шаклга эга қўл соатларини дастлаб аёллар тақибган. XIX асрда парижлик заргар Нитон қиролича Жозефинанинг буюртмаси бўйича олтидан антиқа билагузук ясади. Уни одатдагидек қимматбаҳо тошлар билан безаб, қоқ марказига митти соат механизмини қадайдди. Шундай қилиб, ушбу тақинчоқ дунёдаги биринчи қўл соатига айланади.

Нитоннинг янгилиги тез орада соатсозлар эътиборига тушди. 1850 йилда соатли билагузуқлар Францияда оммалашди. Ўтган аср бошларида уларни серияли ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

Бироқ бошқа манбаларнинг гувоҳлик беришича, қўл соати швейцариялик соатсоз уста Авраам-Луи Бреге

томонидан 1812 йилда ихтиро қилинган. Кейинчалик Бреге ўз номи билан аталувчи ва ҳозир дунё соатсозлик саноатида пешқадам бўлган Breguet компаниясига асос солади.

1880 йилда қўл соатларидан немис денгиз офицери фойдалана бошлашди. Дастлабки вақтда қўл соатларининг механизми анча нозик бўлгани боис, уларни узоқ юрталарга экспорт қилиб бўлмасди.

Биринчи жаҳон уруши даврида қўл соатларига талаб ошди. Ҳарбий жараёнлар, айниқса, авиацияда, бу ихтиро жуда қўл келди. Аммо ўша пайтда соатларнинг механизми ҳали тўлиқ такомиллашмаган эди. Қўл соатлари қулай ва ихчам бўлса-да, вақтни аниқ кўрсатмасди. Шунга қарамай, турли соҳа вакиллари, аёл ва эркаларда соатли билагузуқларга бўлган қизиқиш ортиб бораверди. Охир-оқибат, улар чўнтак соатлари билан рақобатда енгил чикди. Қизиғи шундаки, бу ғалабада қисман чўнтак соатларининг ҳам ҳиссаси бор. Ахир, чўнтак соатининг ишлаш принципи қўл соатникидан фарқ

қилмайди. Ҳар иккисининг асоси битта — механик соат.

Дарвоқе, чўнтак соати учун илк механик қурилмани 1503 йилда нюрнберглик соатсоз уста Питер Хенлейн ишлаб чиққан. Бунга у аввалги механизмдаги маятникни спирал пружина билан алмаштириш йўли билан эришган эди.

Умуман олганда эса, чўнтакка солинувчи соатлардан биринчи бўлиб қадимги римликлар фойдаланишган. Антик даврда бу соатлар куёш соати принципи асосида ишларди. Аслида ҳам аждодларимиз дастлаб вақтни айнан

куёш ёрдамида ўлчашни ўрганишган. Инсоният тарихидаги энг биринчи ва энг содда вақт ўлчовчи асбоб — куёш соати тахминан 3,5 минг йил аввал Бобилда кашф қилинган эди. Кейинчалик яна кўп асрлар давомида турли қитъа ва мамлакатларда сув, олов ва қум соатлари кенг муомалада бўлди.

1840 йилда инглиз ихтирочиси Александр Бэйн соат механизми ичида ҳосил бўлувчи электроэнергия (электрик импульслар) ҳисобига ишлайдиган дунёдаги биринчи электрон соатни яратди. XX асрнинг иккинчи ярмида дунёда электрон соатлар эраси бошланди. Бу соатларда транзистор ва кварцли резонатор асосий деталлар ҳисобланган.

Манбалар асосида
Наргиза БАҲОДИРОВА
тайёрлади

ЗУККО МУХЛИСГА САВОЛ:

Соатлар ҳамма жойда бир хил: дақиқа ва секундларда ифодаланса-да, куёшнинг чиқиши ва ботишига қараб улар турли вақтни кўрсатиб туради. Масалан, юртимизда эрталаб соат олти бўлса, Испанияда ярим тун бўлади. Ўз навбатида бу пайтда японияликлар тушлик қилишади.

Айтинг-чи, Ер шари ўзи нечта соат минтақасидан иборат?

Жавобингизни 4 март соат 16.00 га қадар 233-79-69, 233-95-97 рақамларига кўнғироқ қилиб беришингиз мумкин. Биринчи бўлиб тўғри жавоб йўллаган мухлис номи газетамизда эълон қилинади.

Ўтган сондаги саволнинг жавоби:

Пайшанба шаҳарчаси Самарқанд вилоятида жойлашган. Тўғри жавобни биринчи бўлиб Тошкент шаҳридан Қобилбек Каримбеков ва Алишер Исмоилов йўллади.